

องค์ความรู้ พิเศษฉบับปฐมฤกษ์

วัดขางตาคูร์

วัดขางตาคูร์เป็นเสมือนมรดกแห่งสัมพันธภาพระหว่างไทยกับโปรตุเกสที่เริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยาเมื่อพุทธศตวรรษที่ ๒๑ สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่าว่าการเข้ามาเมืองไทยของชาวโปรตุเกสสมัยนั้นเป็นการเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพหลายอย่างได้แก่ พ่อค้า นักสอนศาสนาและทหารอาสาสมัครเข้าร่วมในสงคราม ต่อมาเมื่อกรุงศรีอยุธยาแตกใน พ.ศ. ๒๓๑๐ ชาวโปรตุเกสเหล่านี้ก็ไม่ได้กลับไปอยู่ประเทศอื่นเหมือนชาวยุโรปชาติอื่น ๆ แต่กลับตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ศรีอยุธยาจนถึงสมัยธนบุรี เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชขึ้นครองราชย์แล้วพระองค์จึงพระราชทานที่ดินให้ชุมชนโปรตุเกสสร้างวัดโรมันคาทอลิกอันเป็นนิคมที่ชาวโปรตุเกสนับถือ เพื่อตอบแทนที่ชาวโปรตุเกสมีควมจงรักภักดีต่อแผ่นดินไทย โดยมีบาทหลวงคอร์(Corre) ได้จัดสร้างโบสถ์ขึ้นหลังหนึ่งตั้งชื่อว่า "วัดขางตาคูร์" ต่อมาเมื่อโบสถ์ชำรุดทรุดโทรมมากจึงมีการรื้อเพื่อสร้างใหม่อีก ๒ ครั้ง โบสถ์ที่เห็นในปัจจุบันนี้เป็นโบสถ์หลังที่ ๑ ที่บาทหลวงปัลเลอกัวซ์ (Pallegoix) ให้สร้างขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ โบสถ์มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบอิตาลี เป็นอาคารชั้นเดียว เฉพาะด้านหน้าซึ่งหันสู่แม่น้ำเจ้าพระยาทำเป็นหอระฆังยอดโดมภายในแขวนระฆังหลายสิบใบใช้บรรเลงเพลงในโอกาสสำคัญทางศาสนาและโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น แยกบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีเมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสทางน้ำผ่านหน้าวัด

ชื่อวัดขางตาคูร์นั้นบางคนเรียกว่า "คูจีจีน" เนื่องจากในสมัยธนบุรีเมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงรวบรวมผู้คนที่จะจัดกระจายหลบซ่อนพม่าให้กลับมามีอยู่ในราชธานีได้แล้วทรงโปรดให้ชาวจีนจากพระนครศรีอยุธยาตั้งบ้านเรือนอยู่แถบวัดกัลยาณมิตรและทรงโปรดให้ฝรั่งเชื้อสายโปรตุเกสตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำได้ศาลเจ้าคูจีจีนลงไป คนจึงเรียกชาวโปรตุเกสเหล่านี้ว่า "ฝรั่งคูจีจีน" และเรียกโบสถ์ของฝรั่งเหล่านี้ว่า "คูจีจีน"

วัดขางตาคูร์(SantaCruz) ได้รับการบูรณะเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ หลังจากใช้งานมากกว่า ๘๐ ปีและได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่นและองค์กรตัวอย่างด้านการอนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒.

นงนุช กองตะโก